

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.39/2017/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Székely Ákos, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Márki Zoltán, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2017. július 24.
Az ügy tárgya: kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása vétsége
Terhelt: Cs. E.
Első fok: Hajdúszoboszlói Járásbíróság, 6.B.13/2015/28., ítélet, tárgyalás, 2015. december 3.
Másodfok: Debreceni Törvényszék, 2.Bf.47/2016/4., ítélet, tanácsülés, 2016. március 21.
Az indítvány előterjesztője: védő
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát elbírálv a Hajdúszoboszlói Járásbíróság 6.B.13/2015/28. számú, illetve a Debreceni Törvényszék 2.Bf.47/2016/4. számú ítéleteit hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A terheltet a Hajdúszoboszlói Járásbíróság a 2015. december 3-án meghozott 6.B.13/2015/28. számú ítéletével kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétsége [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 210. § (1) bekezdés] miatt 160 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 160.000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [2] A terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Debreceni Törvényszék a 2016. március 21-én kelt 2.Bf.47/2016/4. számú ítéletével a terheltet 1 év 6 hónapi időtartamra próbára bocsátotta, egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terhelt és az 1. számú tanú 1997 óta élettársi kapcsolatban éltek, majd 2000. március 25. napján házasságot kötöttek. Házasságukból két gyermek született, 2000. október 14-én, 2002. július 18-án; rajtuk kívül a saját háztartásukban nevelték a terhelt előző házasságából született gyermekét is. A terhelt házassága 2010-ben megromlott, a terhelt 2011. május 9. napján a házasság felbontása iránt keresetet nyújtott be a

Hajdúszoboszlói Városi Bírósághoz, a bíróság pedig a 2015. október 20-án jogerőre emelkedett ítéletével a házasságot felbontotta.

- [4] A kapcsolattartást a Hajdúszoboszlói Járásbíróság a 2012. március 26-án kelt 4.P.20.308/2011/29. számú végzésével akként szabályozta, hogy minden páratlan hét végén pénteken 15 órától, illetve az egyéb foglalkozás lejártával a gyermekeket az apa magával viheti, és vasárnap 16 óráig köteles visszavinni őket a terhelt mindenkori címére. A bíróság ezen végzésével szabályozta az időszakos kapcsolattartás szabályait is. Végzésében rögzítette a Családjogi Törvény 92. § (1) bekezdésének szabályait, miszerint a gyermek joga, hogy külön élő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermekétől külön élő szülő joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, vele rendszeresen érintkezzen. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani.
- [5] A Hajdúszoboszlói Járásbíróság a 2012. április 11-én kelt 4.P.20.308/2011/36. számú végzésével hatályában fenntartotta, azt a Debreceni Törvényszék a 2012. május 31-én meghozott 1.Pf.737/2012/3. számú végzésével annyiban változtatta meg, hogy a kapcsolattartás kezdő időpontját minden páratlan hét végén péntek 16 órájában jelölte meg.
- [6] Az 1. számú tanú kérelmére a Hajdúszoboszlói Városi Gyámhivatalnál 2012. április 10-én 196-16/2012. szám alatt eljárás indult a gyermekek kapcsolattartásának végrehajtása ügyében, mert a kapcsolattartás a két kiskorú gyermek és az apa között a 2012. április 2. és 7. napja közötti időszakban nem jött létre. A gyámhivatal határozatában elrendelte a Hajdúszoboszlói Járásbíróság 4.P.20.308/2011/29. számú végzésének végrehajtását, és felhívta a terhelt figyelmét arra, hogy amennyiben a bírósági határozatban foglaltaknak az elrendelt végrehajtási intézkedések ellenére sem tesz eleget, a gyámhivatal feljelentést tesz kiskorú veszélyeztetése miatt.
- [7] Ezt követően a Hajdúszoboszlói Városi Gyámhivatal a 2012. június 8-án kelt 192-33/2012. számú végzésével - amelyet a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal a 2012. augusztus 13-án kelt IX-C-01/01492-7/2012. számú végzésével helybenhagyott - 40.000 forint eljárási bírsággal sújtotta a terheltet, mivel a 2012. május 11-én kezdődő hétfői kapcsolattartás elmaradt, mert a terhelt nem készítette fel és nem adta át a gyermekeket az apának. A gyámhivatal határozatában rögzítette, hogy a gyermekek nem voltak felkészítve a kapcsolattartásra, nem mentek el az apával; a felkészítés az anya feladata, és arra megfelelő idő is rendelkezésre állt az előző láthatás óta.
- [8] Ezt követően a Hajdúszoboszlói Városi Gyámhivatal a 2012. november 6-án kelt 192-67/2012. számú végzésével - amelyet a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal a 2013. február 11-én kelt HBC/01/00143-4/2013. számú végzésével helybenhagyott - 80.000 forint eljárási bírsággal sújtotta a terheltet, mivel a 2012. május 25-29., június 8-10., június 22-24., július 1-15., augusztus 1-15., szeptember 14-15., és szeptember 28-30. napja közötti időszakokban a kapcsolattartás elmaradt, mert a terhelt nem készítette fel és nem adta át a gyermekeket az apának.
- [9] A terhelt a fenti magatartásával a kiskorú gyermekek és a kiskorúakkal kapcsolattartásra jogosult személy közötti kapcsolat fenntartását a bírság kiszabását követően is akadályozta, emiatt vele szemben újabb bírság kiszabására volt szükség.
- [10] A terhelt 2012. május 11-én a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányságon feljelentést tett az 1. számú tanú és annak édesanyja ellen kiskorú veszélyeztetésének büntette és könnyű testi sértés vétsége miatt. Az 1. számú tanút az ügyben a nyomozó hatóság tanúként hallgatta ki, majd a Debreceni Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztálya a 2013. december 19-én kelt 09010/4902-12/2003.bü. számú határozatával - mivel a cselekmény nem bűncselekmény - a nyomozást megszüntette.

II.

- [11] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt; érdemben a jogerős ítélet megváltoztatását, és -

tartalma szerint - a terhelttel szemben az eljárás megszüntetését kérte.

- [12] Indokául arra hivatkozott, hogy a kapcsolattartás nem a terhelt önhibájából hiúsult meg, hanem azért, mert az apa bántalmazta a gyermekeket, akik ezért nem akartak vele kapcsolatot tartani; emiatt akkor büntetőeljárás is folyt az 1. számú tanúval szemben.
- [13] Ugyanakkor a terhelt a kapcsolattartást az elsőfokú ítélet meghozataláig megfelelően biztosította, a vádiratban megjelölt, elmaradt kapcsolattartás pótlását pedig nem csupán megkezdte, hanem - ugyancsak az elsőfokú ítélet meghozataláig - pótolta is. Ezért a Btk. 15. § h) pontjára tekintettel, a Btk. 210. § (2) bekezdése alapján nem lett volna büntethető.
- [14] A Legfőbb Ügyészség a BF.99/2017/1. számú átiratában jelezte: hivatalból észlelte, miszerint a 2014. december 4-én tartott tárgyaláson az elsőfokú ítéletet utóbb meghozó bíró tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a Debreceni Ítéltábla Bkk.II.746/2014/2. számú végzésére tekintettel - amelyben a lopás büntette miatt az 1. számú tanú ellen indított büntetőügyből a Debreceni Járásbíróságot és a Debreceni Törvényszéket kizárta, és az eljárás lefolytatására a Nyíregyházi Járásbíróságot jelölte ki - elfogultságot jelent be, tekintettel arra, hogy „az 1. számú tanú a bíró házastársának, törvényszéki bírónak a rokona”. Ezt követően a tárgyalást elhalasztotta és az iratokat - elfogultságára hivatkozva - a bíróság elnökének bemutatta. Az iratok között elfekszik a Debreceni Törvényszék elnökének átirata is, amelyben - az iratok visszaküldése mellett - arról tájékoztatta a Hajdúszoboszlói Járásbíróság elnökét, hogy az ügyben a Debreceni Törvényszéknek nincs döntési kötelezettsége, mert a Hajdúszoboszlói Járásbíróságon van olyan bíró, aki az elfogulatlanságáról nyilatkozott. Ezt követően azonban továbbra is a korábban eljáró bíró folytatta a tárgyalást.
- [15] Az iratok alapján nem állapítható meg, hogy az elsőfokú ítéletet meghozó bíró elfogultsági kifogásának elbírálása megtörtént-e, ha igen, akkor miként, ha pedig nem, akkor miért ugyanaz a bíró folytatta a tárgyalást. Így nem állapítható meg, hogy a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont b) alpontja szerinti eljárási szabálysértés megvalósult-e. Ezért indítványozta a bíró által bejelentett elfogultság tárgyában keletkezett iratok, továbbá - szükség esetén - további felvilágosítás beszerzését a Hajdúszoboszlói Járásbíróságtól. Egyúttal megjegyezte, hogy a 2015. december 3-án tartott tárgyaláson a terhelt védője nyilatkozott akként, miszerint a Nyíregyházi Járásbíróságra átkerült ügyben kiderült, hogy az a rokoni kapcsolat, melyet a Debreceni Törvényszék jelzett, nem a jelen ügyben érintett az 1. számú tanú tekintetében áll fenn.
- [16] A szükséges iratok beszerzését követően a Legfőbb Ügyészség a BF.99/2017/2. számú átiratában az indítványt nem tartotta alaposnak, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [17] Indokai szerint az indítvány eltérő tényálláson alapszik azon részében, miszerint a kapcsolattartás azért maradt el, mert az 1. számú tanú a gyermekeket bántalmazta. A jogerős ítélet ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy a láthatások elmaradása a terhelt magatartására vezethető vissza, ezért az indítvány ezen érve kapcsán a felülvizsgálat törvényben kizárt. Az pedig kitűnik az ítélet indokolásából, hogy a terhelt nem csak a vádirati időszakban nem tett eleget a kapcsolattartási teljesítési kötelezettségének, hanem azt megelőzően és azt követően sem. Tartalmazza az ítélet az 1. számú tanú azon előadását is, miszerint az elmaradt láthatások pótlására azóta sem került sor.
- [18] A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy - álláspontja szerint - feltétlen eljárási szabálysértés sem valósult meg. A beszerzett iratokból kitűnik, hogy 2015. január 5-én az ügyben eljáró, korábban elfogultságot bejelentő bíró már akként nyilatkozott, hogy nem elfogult. Ekkor a Hajdúszoboszlói Járásbíróság másik büntető ügyszakos bírója vallotta magát elfogultnak, és a Debreceni Törvényszék éppen azért küldte vissza az iratokat, mert a járásbíróságon volt olyan bíró - mégpedig az ügyben korábban és később is eljáró bíró -, aki nem elfogult. A bírák nyilatkozata tartalmazza, miszerint azt „a debreceni járásbírósági bíró igazoló jelentésének ismeretében” teszik meg; feltehetően erre tekintettel változtatta meg az eljáró bíró a korábbi nyilatkozatát.
- [19] Ezért az elsőfokú ítéletet meghozó bíróval szemben a Be. 24. § (1) bekezdésében meghatározott kizárási ok csak 2014. december 4. és 2015. január 5. napja között állt fenn, és így a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés nem valósult meg azzal, hogy a

bíró ezt követően az ügyben továbbra is eljár, és ítéletet is hozott.

III.

- [20] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.
- [21] A védő felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [22] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét az anyagi büntetőjog szabályainak megsértése miatt állapítja meg. Ez előállhat egyebek mellett akkor, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét a törvényben szabályozott büntethetőségi akadály ellenére állapítja meg.
- [23] A terhelttel szemben az ügyészség az elkövetéskor és a vádemelés idején is hatályos 1978. évi IV. törvény 195. § (4) bekezdésébe ütköző kiskorú veszélyeztetésének vétsége miatt emelt vádat; e törvényi tényállás szövegezése a lényegét illetően pontosan megegyezett az elbíráláskor hatályos Btk. 210. § (1) bekezdésében meghatározottakkal.
- [24] Ugyanakkor az elkövetéskor hatályos törvény a bűncselekményhez kapcsolódó speciális büntethetőségi akadályt nem szabályozott; ellenben a Btk. 210. § (2) bekezdése már akként rendelkezik, miszerint - a szóban lévő bűncselekmény miatt - nem büntethető az elkövető, ha a kapcsolattartást az elsőfokú ítélet meghozataláig megfelelően biztosítja, és az elmaradt kapcsolattartási formák pótlását megkezdi. Ez a Btk. 25. § e) pontja szerinti, a törvényben meghatározott, büntethetőséget megszüntető, egyéb ok; megvalósulásának jogkövetkezménye pedig az, hogy a büntetőeljárást meg kell szüntetni [Be. 332. § (1) bekezdés g) pont]. Kétségtelen az is, hogy ha az elkövetéskor hatályos törvény szerint a terhelt büntetőjogi felelősségét meg kellene állapítani, azonban az elbíráláskor hatályos jogszabály szerint büntethetőséget megszüntető ok áll fenn, úgy a Btk. 2. § (2) bekezdése alapján ez utóbbi törvényt kell alkalmazni. Jelen esetben egyébként a bíróság - ugyan más okból, de - ezt is tette.
- [25] A Btk. 210. § (2) bekezdése szerinti büntethetőséget megszüntető ok azonban jelen ügyben nem áll fenn. A Kúria utal arra, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálat során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati indítvány nem bírálható el a jogerős ítéleti tényállásban írtaktól eltérő, vagy abban nem szereplő tény alapján. Jelen esetben az elsőfokú ítéleti tényállásban nem szerepel az, hogy a terhelt az elsőfokú ítélet meghozataláig a kapcsolattartást megfelelően biztosította, és az elmaradt kapcsolattartási formák pótlását megkezdte; a másodfokú bíróság sem egészítette ki ilyennel a tényállást.
- [26] Felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok hiányára vont következtetés helyessége kizárólag az irányadó tények alapulvételével vitatható (EBH 2011.2395.), és ugyanígy a büntethetőséget kizáró okra is csak akkor lehet hivatkozni, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (BH 2011.183.). Ez - értelemszerűen - irányadó a büntethetőséget megszüntető okokra is, kivéve arra, ami nem történeti tényekhez, hanem kizárólag az időmúláshoz és az egyes eljárási cselekmények foganatosításának időpontjához kapcsolódik (elévülés). Jelen esetben az irányadó tényállás nem tartalmaz a Btk. 210. § (2) bekezdésének alkalmazását megalapozó tényeket.
- [27] A Legfőbb Ügyészség átirata kapcsán megjegyzi a Kúria: az indítvány elbírálása során azt nem vehette figyelembe, hogy az ítélet indokolása valóban tartalmazza az 1. számú tanú azon állítását, miszerint az elmaradt kapcsolattartás pótlására azóta sem került sor (elsőfokú ítélet 6. oldal első bekezdés utolsó mondata). Kétségtelenül a Kúria következetes gyakorlata szerint az irányadó tényálláshoz tartoznak a bíróság azon ténymegállapításai is, amelyeket - ítéletszerkesztési hiba folytán - az indokolás egyéb, a tényálláson kívüli részeiben rögzít (BH 2016.163.III., BH 2006.392., BH 2005.89.II.). Ez azonban kizárólag a bíróság ténymegállapításaira vonatkozik; nem

jelenti azt, hogy az indokolásban kifejezetten a tanú - a bíróság által egyébként elfogadott - vallomásának ismertetése során idézett tényállítás is automatikusan az irányadó tényállás részének lenne tekintendő.

- [28] Ezért jelen esetben ebből csak az a következtetés vonható le, hogy az ítélet tényállásában az elmaradt kapcsolattartás pótlására vonatkozó ténymegállapítás hiánya nem a tényállás fogyatékoságára vezethető vissza, hanem éppen a bíróság által elfogadott bizonyítékok tartalmából következik, azzal összhangban áll; ez azonban közömbös, mert a megalapozatlanság - a Be. 423. § (1) bekezdésére tekintettel - felülvizsgálat tárgya egyébként sem lehetne.
- [29] Ugyancsak a Be. 423. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből következik az is, hogy az indítvány azon részében pedig, miszerint a terhelt nem önhibájából akadályozta az 1. számú tanú és gyermekeinek kapcsolattartását, a felülvizsgálat törvényben kizárt. A jogerős ítéleti tényállás ugyanis ezt rögzíti, s így az a felülvizsgálatban nem megkérdőjelezhető. Ami szerepel a tényállásban - a vádbeli időszakban az 1. számú tanúval szemben kiskorú veszélyeztetésének büntette és könnyű testi sértés vétsége miatt folyamatban volt büntetőeljárás adatai - pedig a terhelt büntetőjogi felelősségét illetően közömbösek; a terhelt önhibáját nyilvánvalóan nem zárja ki egy általa a kapcsolattartásra jogosulttal szemben alaptalanul kezdeményezett, utóbb bűncselekmény hiányában megszüntetett nyomozás.
- [30] A Be. 423. § (4) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálat során a megtámadott határozatot - az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül; az (5) bekezdés szerint pedig a megtámadott határozatot a 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be. Ezen ok alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont b) vagy c) alpontjában, avagy a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor. A Be. 373. § (1) bekezdés II. pont b) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.
- [31] A Be. 21. § (1) bekezdés e) pontja értelmében az ügyben nem járhat el bíróként az, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb [azaz a Be. 21. § (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározottakon kívül eső] okból nem várható. E kizárási ok esetében - az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB számú határozata értelmében - alkotmányos követelmény, hogy az a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást is megalapozhatja. A Be. 23. § (1) bekezdése szerint a bíró a vele szemben felmerült kizárási okot köteles a bíróság elnökének haladéktalanul bejelenteni, de az említett törvényhely (2) bekezdése szerint a kizárási okot az ügyész, a terhelt, a védő, továbbá a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, valamint ezek képviselője is bejelentheti. Ha a bíró a kizárási okot maga jelenti be, a Be. 24. § (1) bekezdése szerint a bejelentésétől kezdve az ügyben nem járhat el.
- [32] Jelen ügyben az első fokon eljáró és az ügydöntő határozatot is meghozó bíró kétségkívül maga jelentett be kizárási okot önmagával szemben a 2014. december 4-ére kitűzött tárgyaláson, az 1. számú tanú és egy debreceni törvényszéki bíró rokonai kapcsolatára tekintettel. 2015. január 5-én azonban már elfogulatlanságáról nyilatkozott, és ebből kitént nyilatkozata megváltoztatásának oka is: az 1. számú tanú ellen a Debreceni Járásbíróságon folyamatban volt ügyben eljáró bíró (a törvényszéki bíró házastársa) igazoló jelentésének a megismerése. Megállapítható az iratokból az is, hogy a Hajdúszoboszlói Járásbíróság másik büntető ügyszakos bírójának elfogultságának okaként hivatkozott tény az eljáró bírót nem érintette.
- [33] Következésképp az eljáró bíró kellően megindokolta nyilatkozatának megváltoztatását, így a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok nem állt fenn vele szemben; arra egyébként az eljárás során más jogosult sem hivatkozott, mint ahogy az indítvány sem állította. A bíró tehát - pusztán a bejelentésének tényére figyelemmel, a Be. 24. § (1) bekezdése alapján - kizárolag 2014. december 4. és 2015. január 5. napja között volt az eljárásból kizárt; ezen időszak során az ügyben eljárási

cselekményre nem is került sor. Az ítélet meghozatalában ezért nem vett részt a törvényben kizárt bíró.

- [34] A kifejtettek alapján a Kúria a védő felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálendő eljárási szabálysértést sem észlelt, a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

IV.

- [35] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [36] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2017. július 24.

Dr. Székely Ákos s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

Kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző